

Beste Beschikbare Technieken voor de zuivering van met PFAS belast bedrijfsafvalwater en bemalingswater

VITO Toelichting - Milieuadministraties
Online, 28/03/2024

Tim Goelen

Agenda

1. PFAS
2. PFAS problematiek in Vlaanderen
3. Inventarisatie waterbehandelingstechnieken PFAS
4. Selectie BBT voor waterbehandeling PFAS in bedrijfsafvalwater en bemalingswater
5. Aanbevelingen op basis van de BBT

PFAS

Poly- en perfluoralkylverbindingen

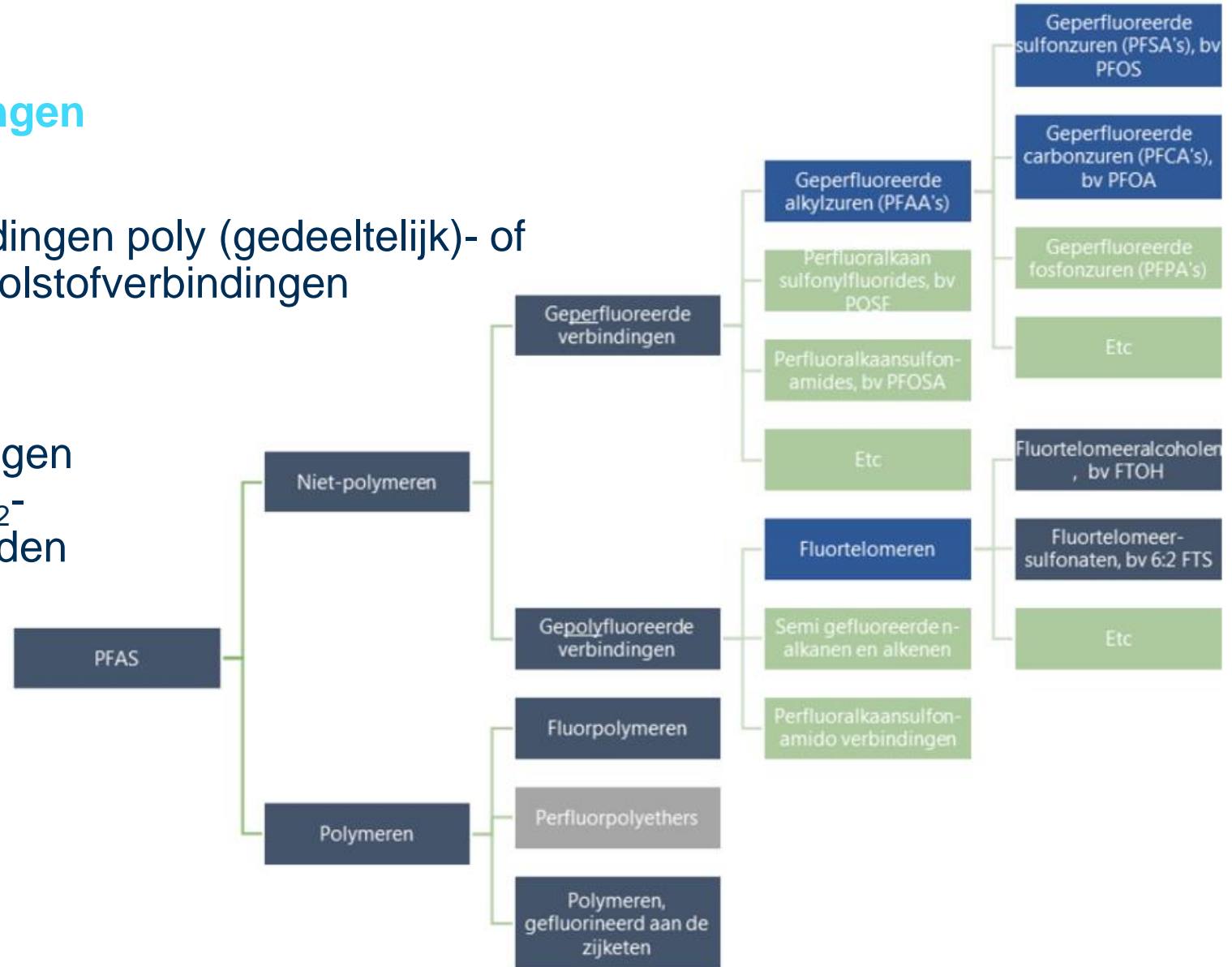
- **Verzamelnaam** >6000 verbindingen poly (gedeeltelijk)- of per (volledig)- gefluoreerde koolstofverbindingen
- **OECD definitie:** gefluoreerde koolstofverbindingen met minstens één -CF₃ of -CF₂- zonder H/Cl/Br/I eraan verbonden

< 1%

Fractie van bekende PFAS gemonitord door target analyses

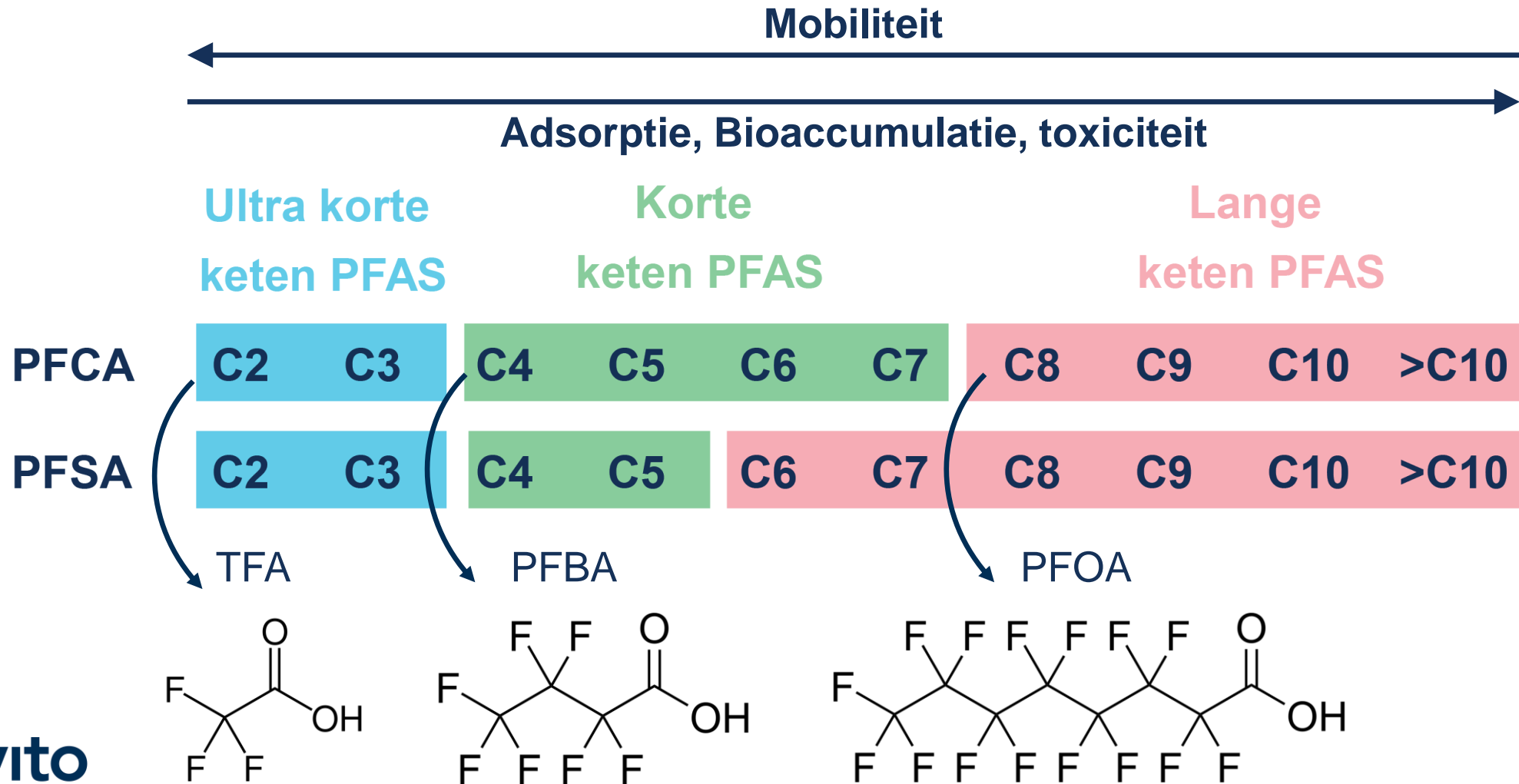
> 99%

Onbekende PFAS

PFAS

Korte vs. lange keten

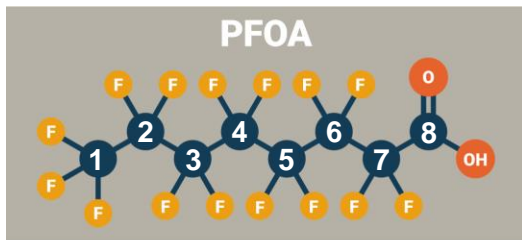

PFAS

Korte vs. lange keten

Mobiliteit

Adsorptie, Bioaccumulatie, toxiciteit

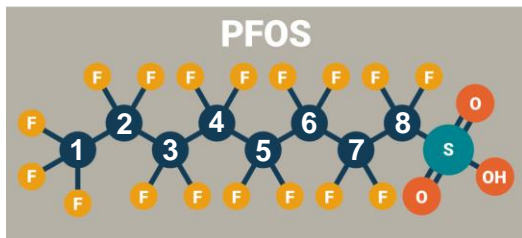

Ultra korte keten PFAS

Korte keten PFAS

Lange keten PFAS

C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	>C10
----	----	----	----	----	----	----	----	-----	------

C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	>C10
----	----	----	----	----	----	----	----	-----	------

Bron: AWWA. (2022). U.S. EPA announces much lower PFAS health advisories, grant funding. Geraadpleegd op 01/09/2023. <https://www.awwa.org/WWA-Articles/us-epa-announces-much-lower-pfas-health-advisories-grant-funding>

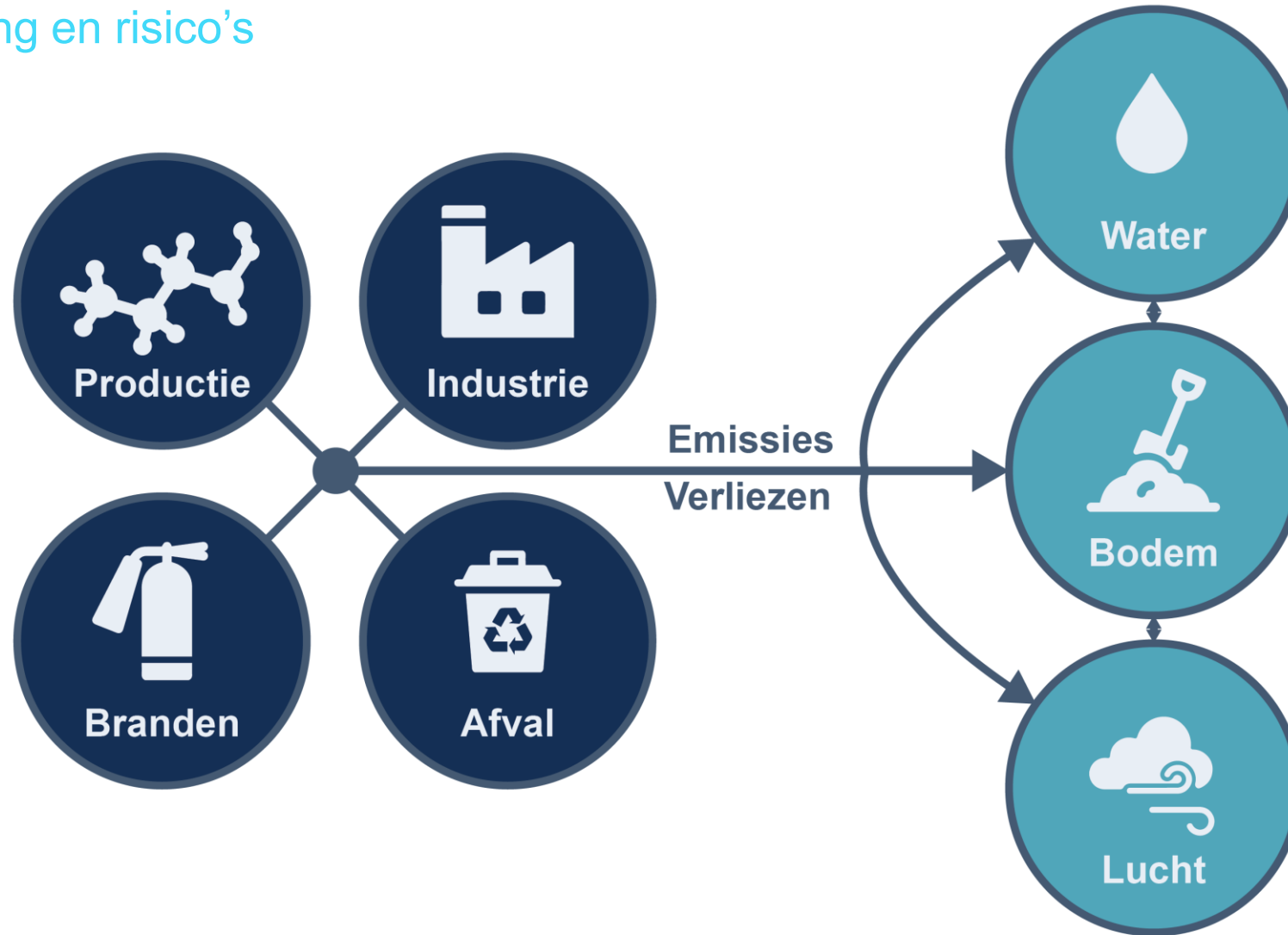
PFAS

Toepassingen

PFAS

Verspreiding en risico's

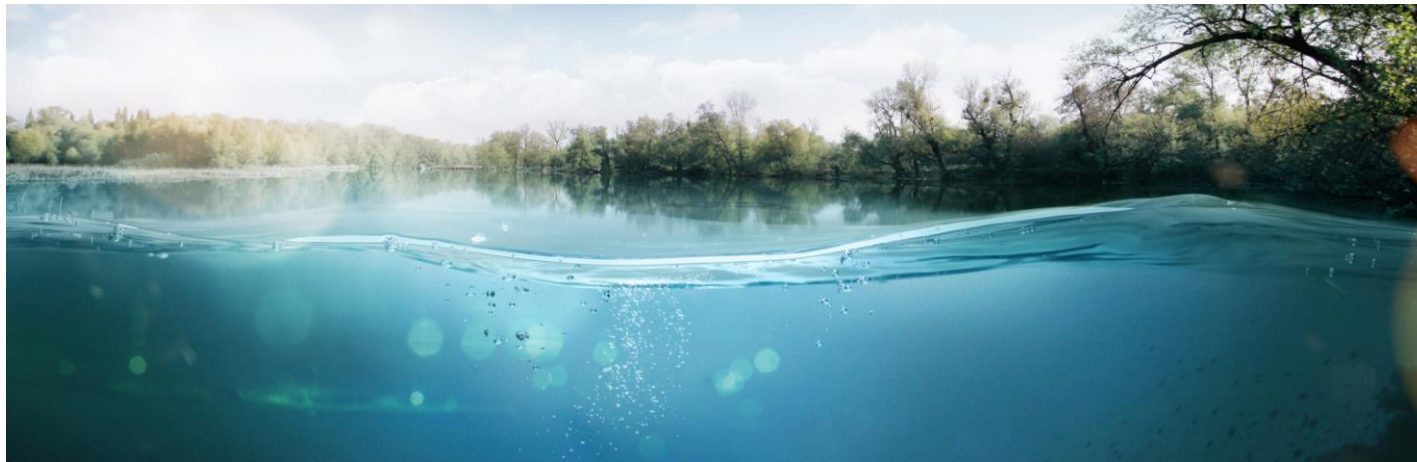
PFAS problematiek in Vlaanderen

PFAS problematiek in Vlaanderen

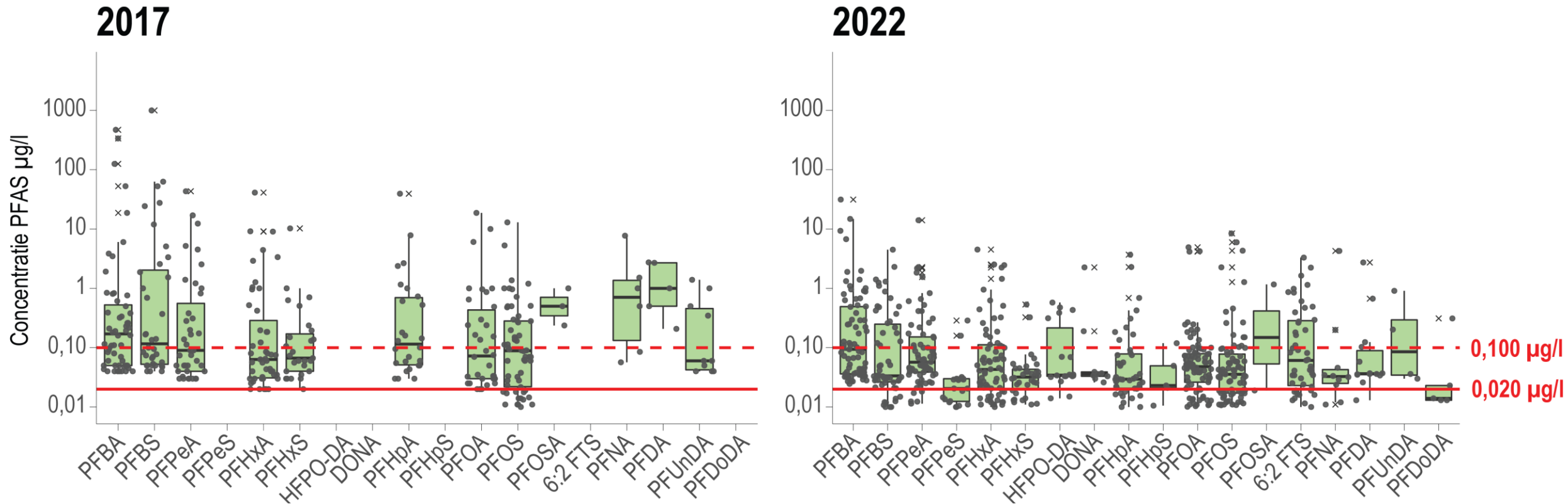
Aanleiding BBT-studie

- **Vlaamse beleidsprioriteit:** nood aan uitfasering
- **Vlaams milieuprobleem:** huidige concentraties ver boven MKN PFOS en nieuwe ontwerpnorm
- **Ondersteuning** technische haalbaarheid → oude vs. nieuwe rapportage grenzen

PFAS problematiek in Vlaanderen

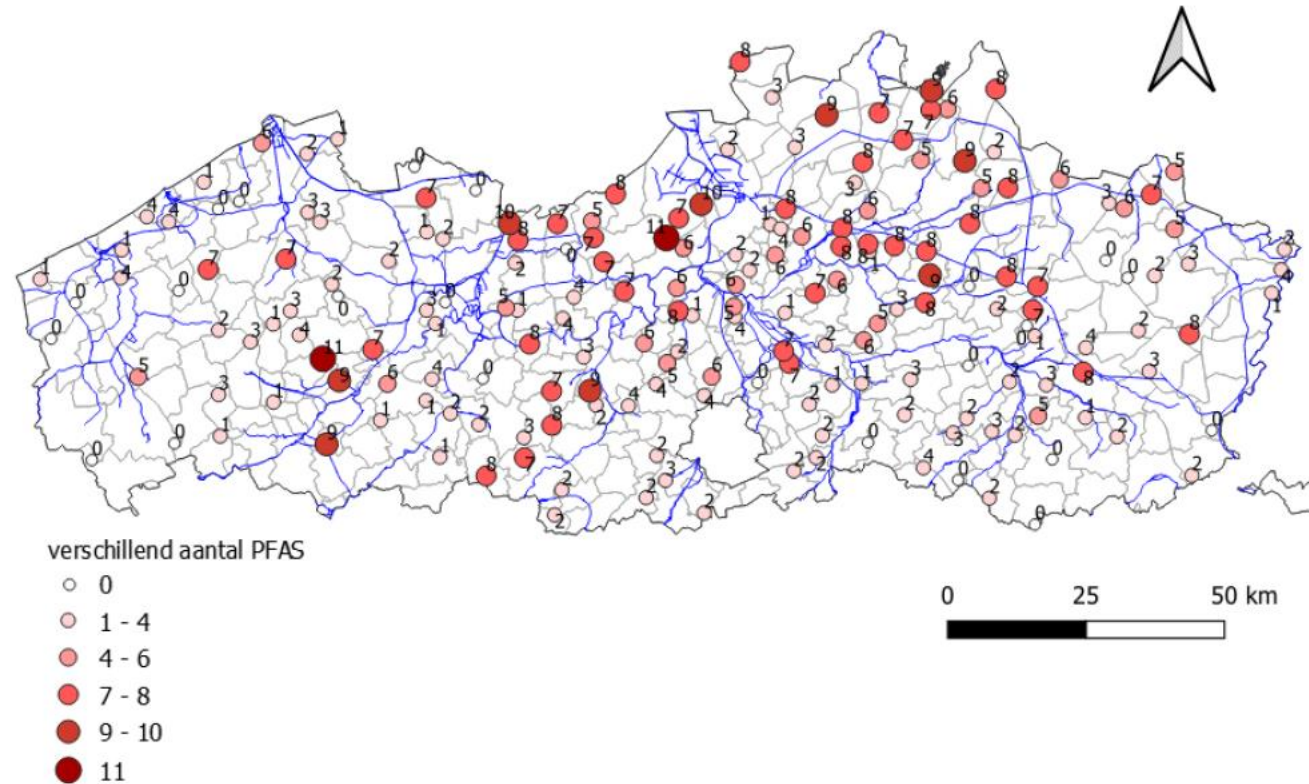
Bedrijfsafvalwater

- **Voornaamste sectoren:** Afvalverwerking en afvalwater, Chemie, Metaalnijverheid, Papier, Petroleumraffinaderijen, Textiel, Voeding en Wasserijen

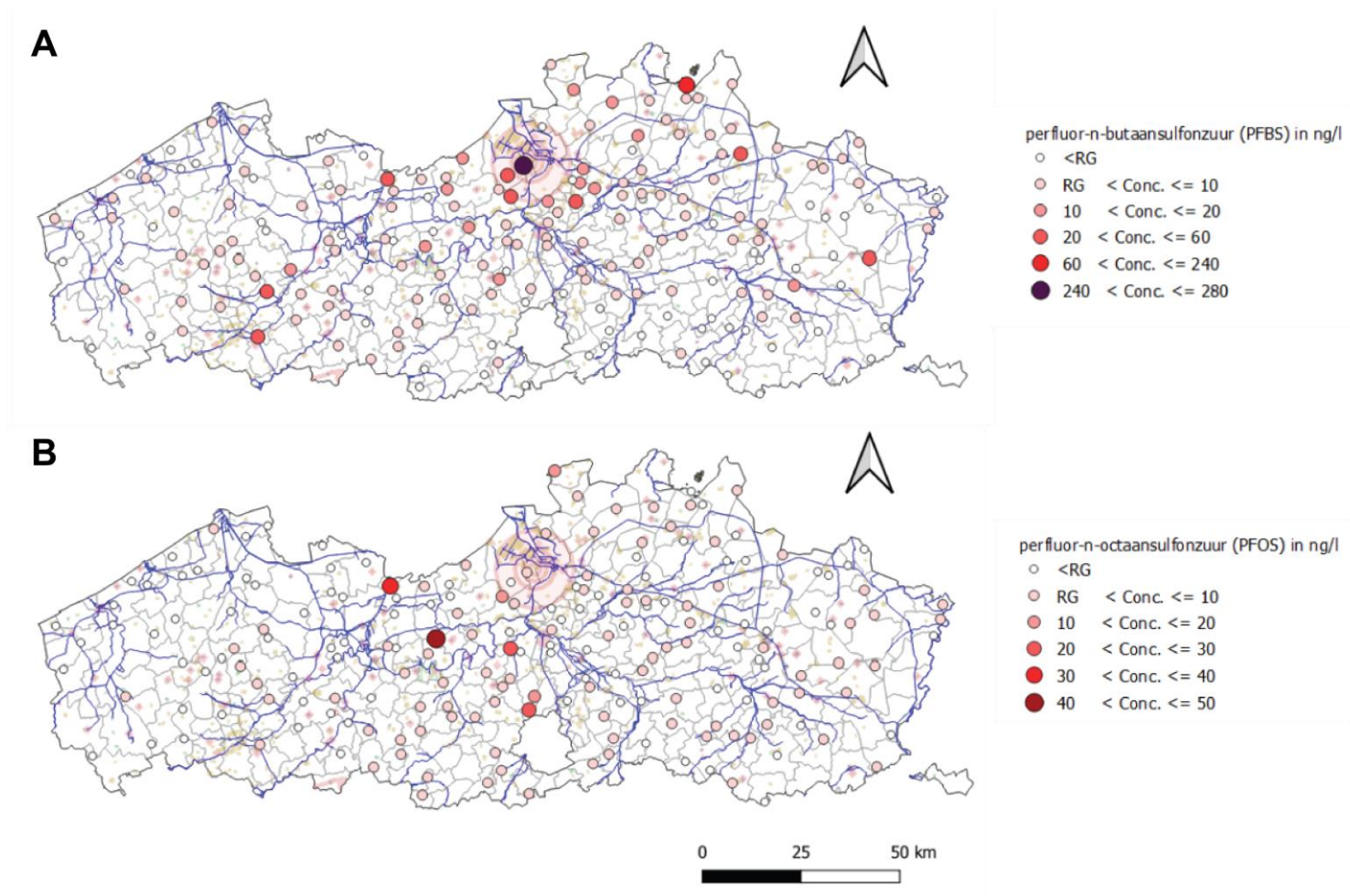
PFAS problematiek in Vlaanderen

Diffuse verspreiding van PFAS in grondwater in Vlaanderen

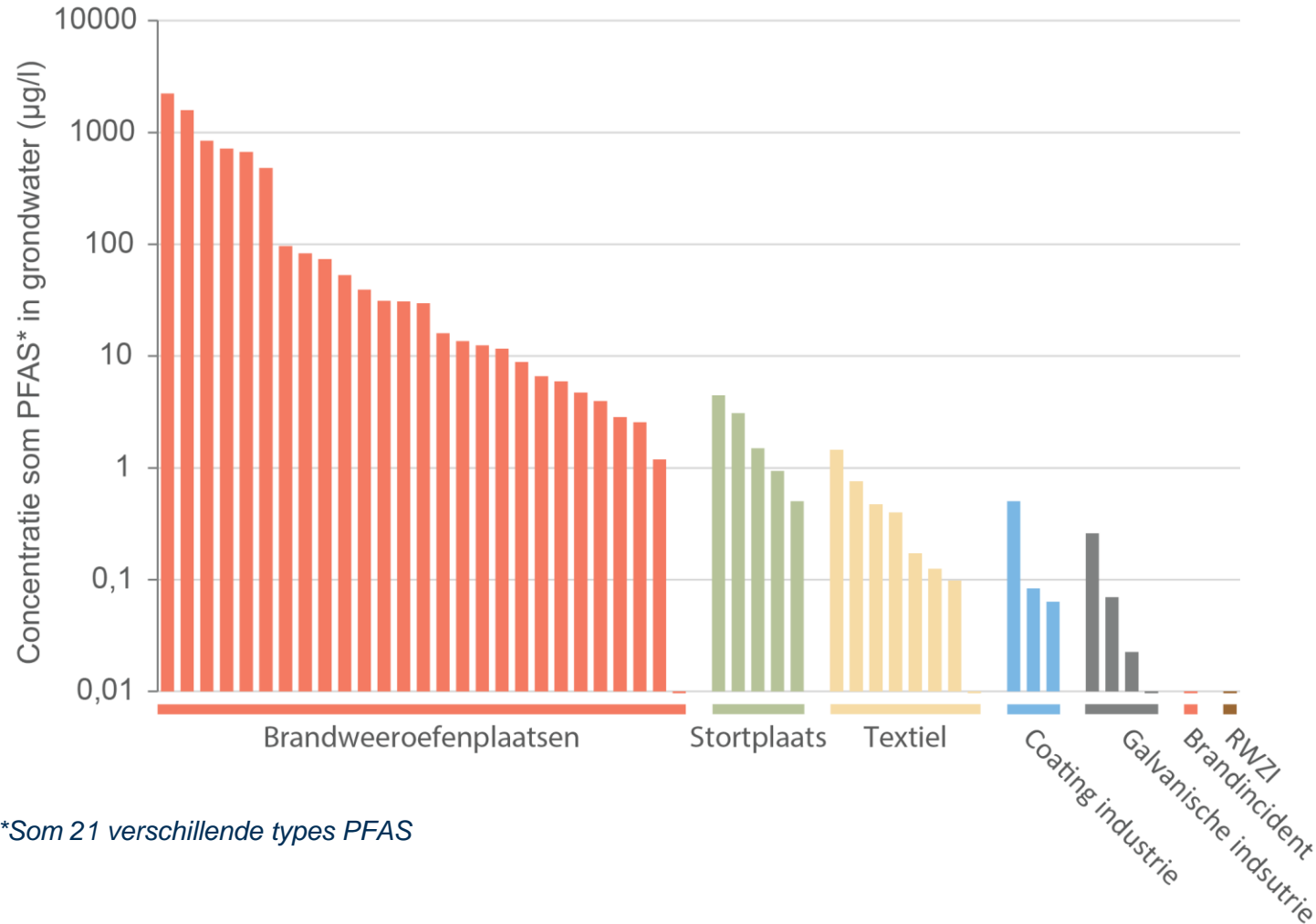
PFAS problematiek in Vlaanderen

Diffuse verspreiding van PFAS in grondwater in Vlaanderen

PFAS problematiek in Vlaanderen

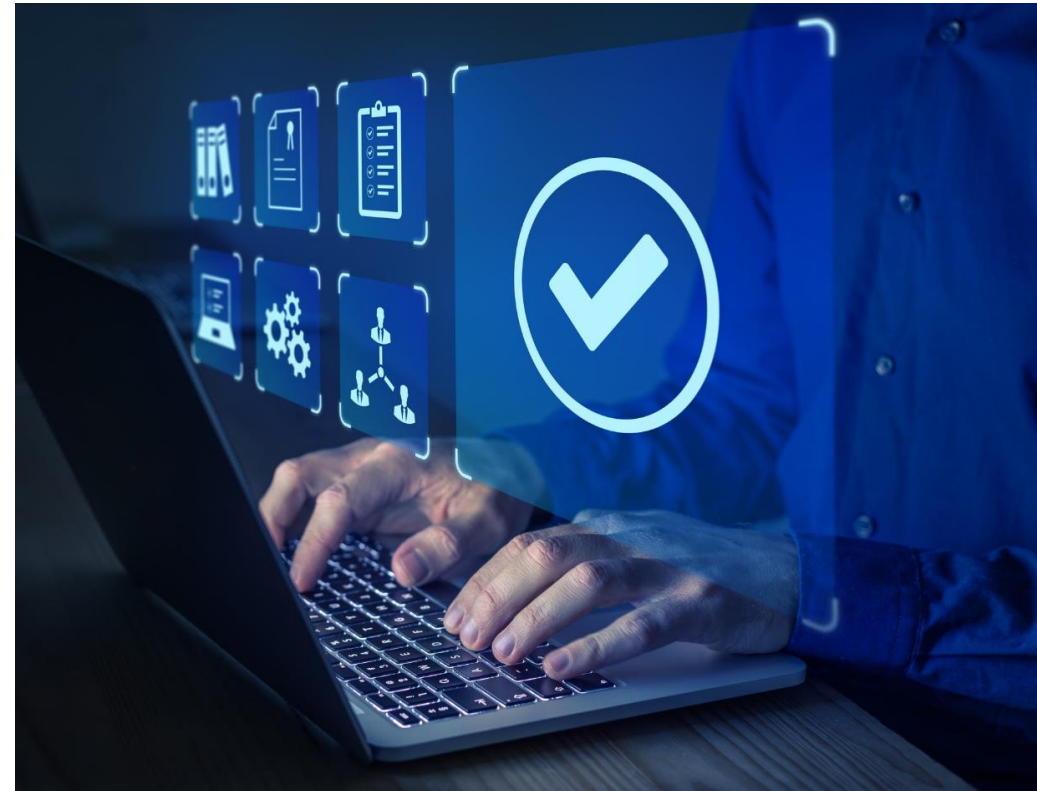
PFAS in grondwater van risicoactiviteiten in Vlaanderen

Doel BBT-studie

- **Sectoroverschrijdende BBT-studie:**
  - Inventarisatie van **alle mogelijke technieken** (labo/piloot/ op de markt) in VL of buitenland
  - Techniekevaluatie inclusief cross-media effecten
    - Bedrijfsafvalwater vs. bemalingswater
    - Lange keten vs. korte keten PFAS
    - Relevante contextuele informatie
- **Formuleren aanbevelingen:**
  - Vlaamse regelgeving (bijzondere voorwaarden)
  - Mogelijke subsidiëring van technieken
  - Verder onderzoek

Inventarisatie waterbehandelingstechnieken PFAS

Inventarisatie waterbehandelingstechnieken PFAS

Scheidings-/concentratietechnologie

Adsorptie

- Actief kool **TRL 9**
- Ionenuitwisselingsharsen **TRL 9**
- Andere adsorptie media **TRL 3-7**

Coagulatie

- Coagulatie/flocculatie **TRL 6-7**
- Electrocoagulatie **TRL 5**

Membraan-gebaseerde technieken

- Omgekeerde osmose **TRL 9**
- Nanofiltratie **TRL 9**

Diverse technieken

- Schuim- & ozofractionatie **TRL 7-8**
- Indampen/Vacuümverdamping **TRL 7-9**

afbraak-/degradatietechnologie

Geavanceerde oxidatietechnieken (AOP)

- Foto-/elektrokatalyse **TRL 5-6**
- (Elektro)chemische oxidatie **TRL 3-6**
- Superkritische water oxidatie (SCWO) **TRL 4-6**

Geavanceerde reductietechnieken (ARP)

- Chemische reductie **TRL 5**
- Niet-thermisch plasma **TRL 6-8**

Biologische behandelingstechnieken

- Microorganisme-gebaseerde bioremediatie **TRL 3-4**

Diverse technieken

- Thermische degradatie en verbranding **TRL 8-9**
- Sonochemische degradatie/sonolyse **TRL 4-5**
- High energy e-beam **TRL 4**
- Fotolyse **TRL 3-4**

Inventarisatie waterbehandelingstechnieken PFAS

Scheidings-/concentratietechnologie

Adsorptie

- Actief kool **TRL 9**
- Ionenuisselingsharsen **TRL 9**
- Natuurlijke en oppervlakte gemodificeerde kleimineralen **TRL 5-7**

Coagulatie

- Coagulatie/flocculatie **TRL 6-7**

Membraan-gebaseerde technieken

- Omgekeerde osmose **TRL 9**
- Nanofiltratie **TRL 9**

Diverse technieken

- Schuim- & ozofractionatie **TRL 7-8**
- Indampen/Vacuümverdamping **TRL 7-9**

afbraak-/degradatietechnologie

Geavanceerde reductietechnieken (ARP)

- Niet-thermisch plasma **TRL 6-8**

Diverse technieken

- Thermische degradatie en verbranding **TRL 8-9**

Demonstratiefase bereikt

TRL $\geq$ 7

Actief kool

Adsorptie

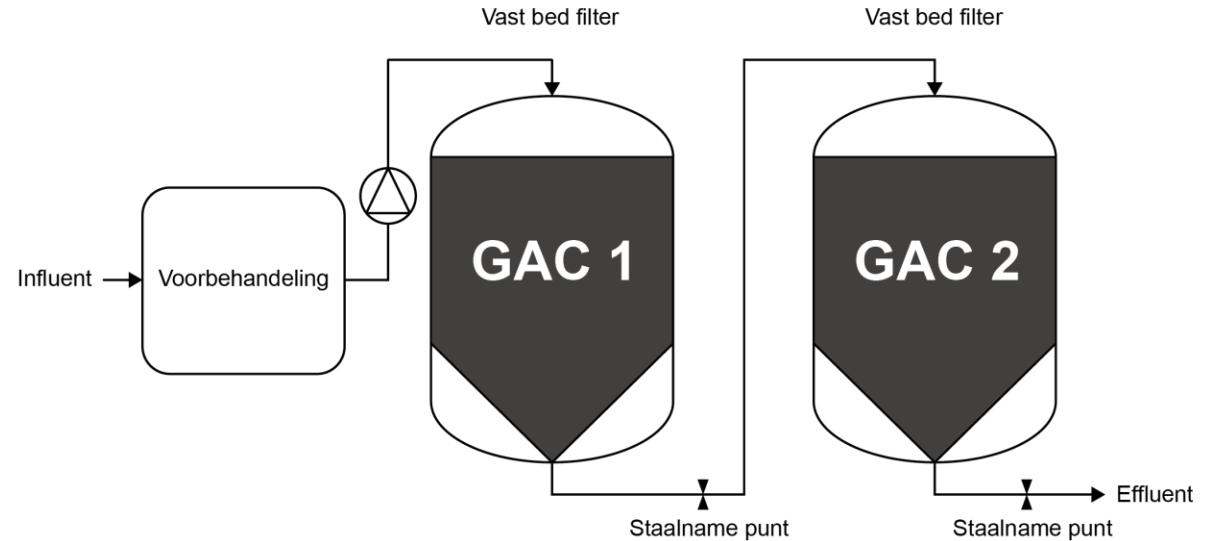

Toepasbaarheid

- Efficiënte verwijdering lange keten PFAS
- Mogelijkheid tot reactivatie
- Hoge volume reductie

Limitaties

- Lagere efficiëntie korte keten PFAS
- Competitie CZV
- Langere EBCT
- Materiaalverbruik/afval

Lange keten	Korte keten	Debiet	Verblijftijd	Volume-reductie	Matrix
++	- +	+	15 - 45 min	+	-

Ionenwisselingsharsen

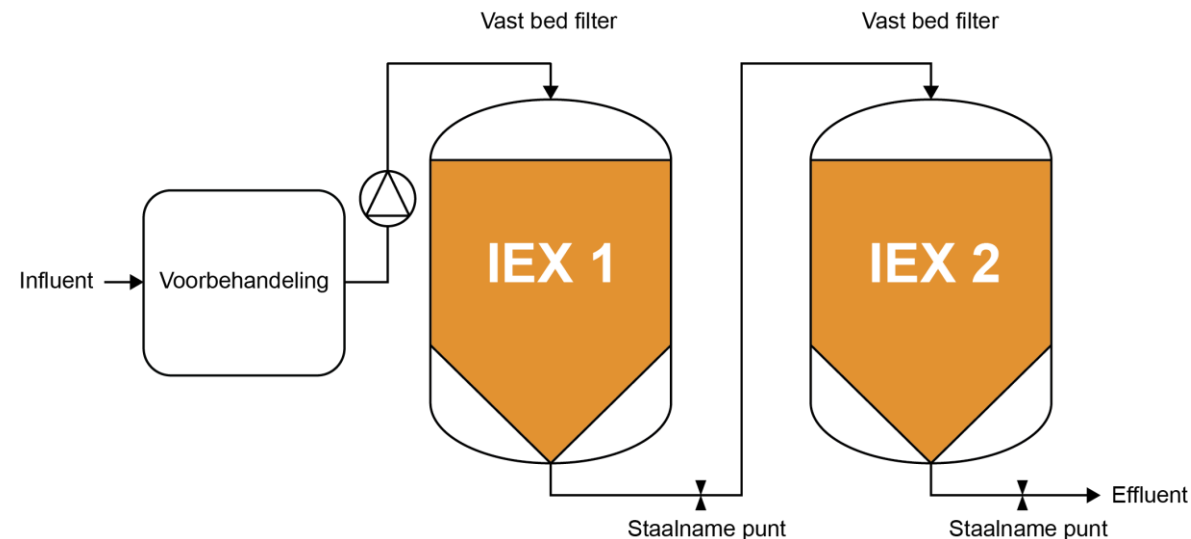
Adsorptie

Toepasbaarheid

- Efficiënte verwijdering lange keten PFAS
- Hogere efficiëntie korte keten PFAS
- Mogelijkheid tot regeneratie
- Hoge volume reductie
- Lagere EBCT dan GAC

Limitaties

- Hogere gevoeligheid matrix
- Regeneratie niet algemeen toegepast
- Hogere eenheidsprijs dan GAC

Lange keten	Korte keten	Debiet	Verblijftijd	Volume-reductie	Matrix
++	+	+	2 - 10 min	+	--

Natuurlijke en oppervlakte gemodificeerde kleimineralen

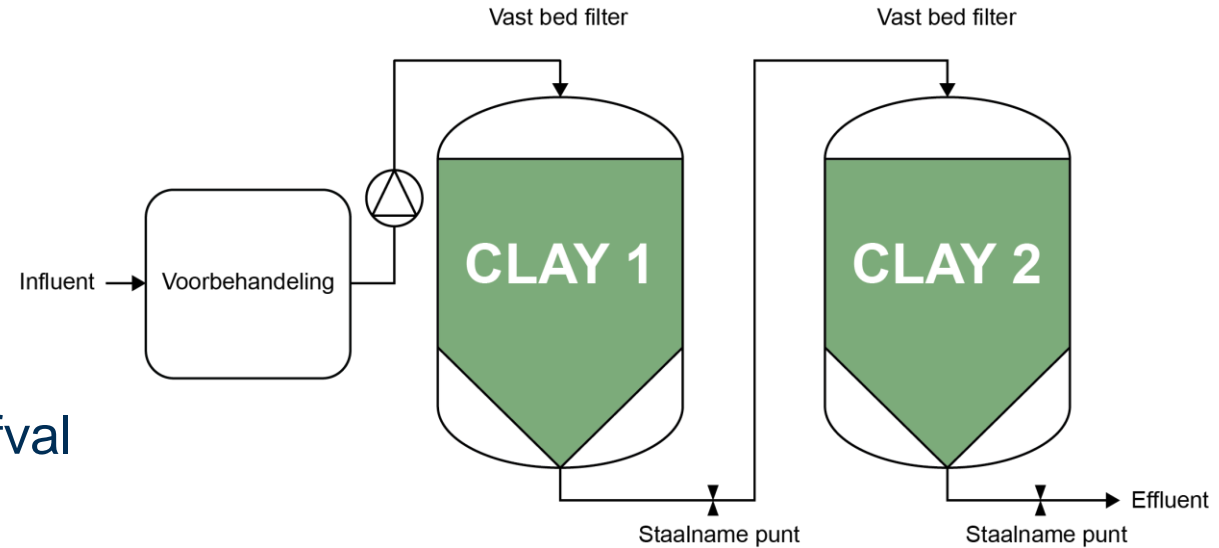
Adsorptie

Toepasbaarheid

- Hogere capaciteit PFAS
- Hoge volume reductie
- Lagere EBCT dan GAC
- Geen invloed organische verbindingen
- Beperkte milieu-impact en hoeveelheid afval

Limitaties

- Beperkte toepassing op grote schaal
- Verder onderzoek korte keten PFAS
- Invloed hoge zoutconcentraties

Lange keten	Korte keten	Debiet	Verblijftijd	Volume-reductie	Matrix
++	+	+	2 - 15 min	+	- +

Coagulatie/flocculatie

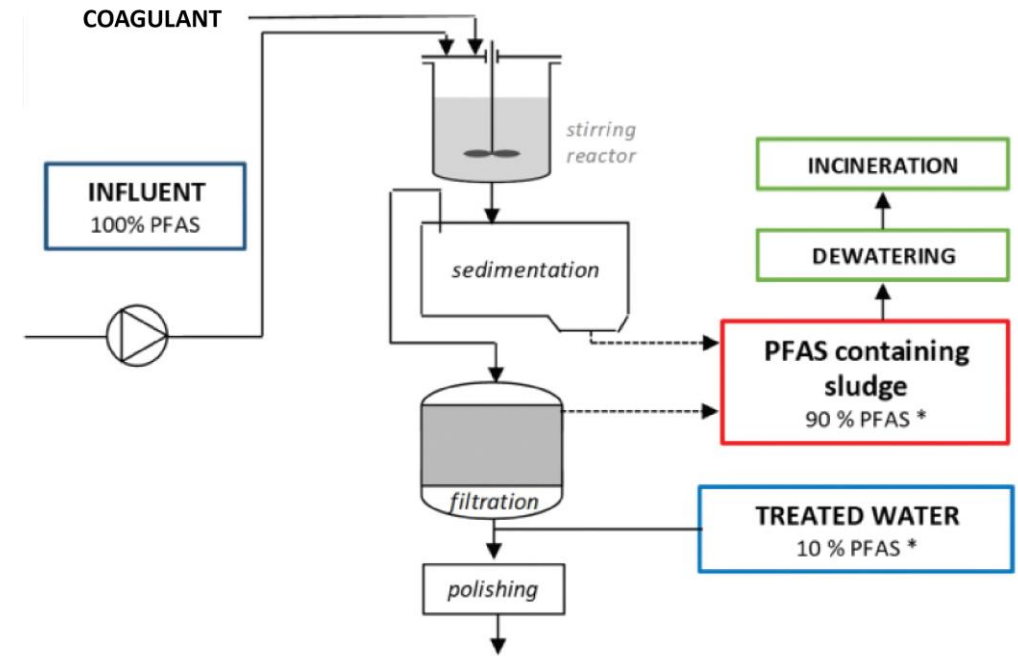
Coagulatie

Toepasbaarheid

- Efficiënte bulkverwijdering hoge concentratie lange keten PFAS
- Robuust wijzigende matrix en debiet
- Hoge volume reductie
- Eenvoudige sturing

Limitaties

- Lage efficiëntie korte keten PFAS
- Nabehandeling noodzakelijk

Bron: Riegel, M., Egner, S., & Sacher, F. (2020). Review of water treatment systems for PFAS removal. Concawe, report no. 14/20.

Lange keten	Korte keten	Debiet	Verblijf-tijd	Volume-reductie	Matrix
++	-	- +	30 - 60 min	+	+

Omgekeerde osmose/nanofiltratie

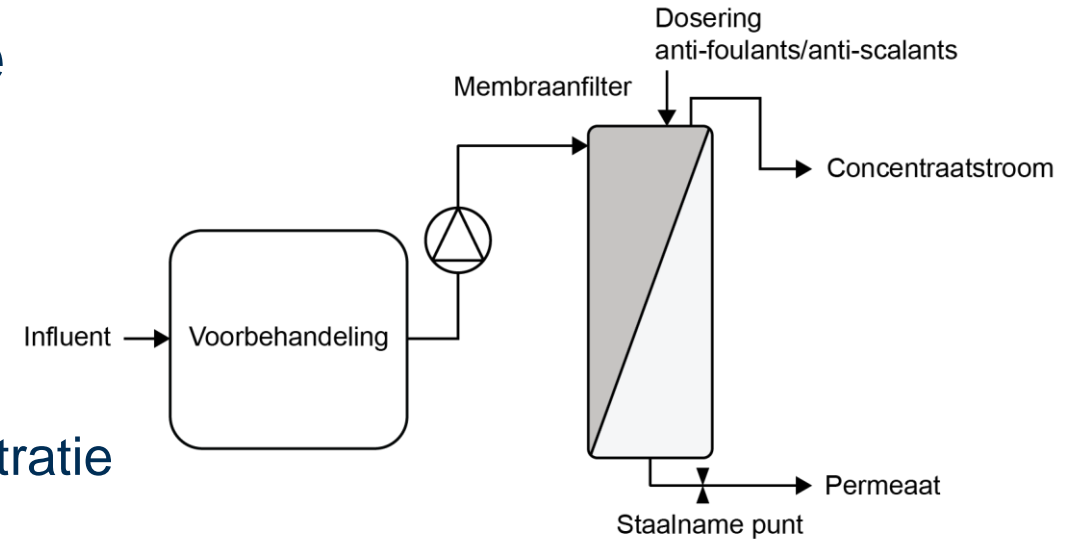
Membraan-gebaseerde technieken

Toepasbaarheid

- Efficiënte verwijdering PFAS
- Dimensionering onafhankelijk van PFAS concentratie
- Hoge debieten
- Verwijdering andere pollutanten

Limitaties

- Beperkte volumereductie
- Behandeling concentraatstroom
- Voorbehandeling is noodzakelijk
- Hoge kosten & energieverbruik

	Lange keten	Korte keten	Debiet	Verblijf-tijd	Volume-reductie	Matrix
NF	++	- +	++	/	-	-
RO	++	++	++	/	-	-

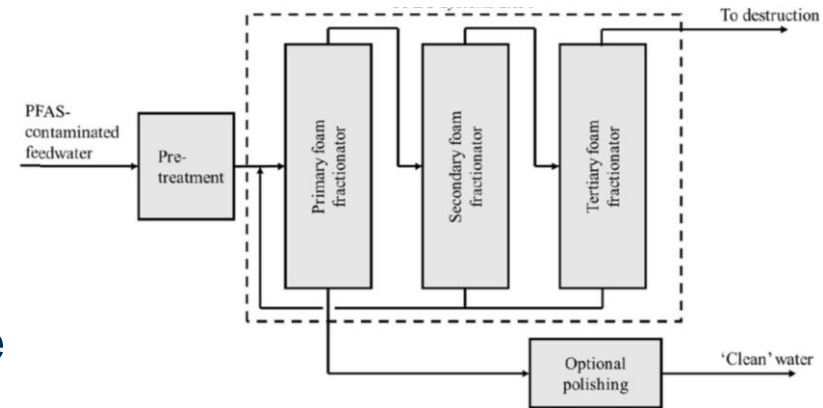
Schuim- & ozofractionatie

Toepasbaarheid

- Efficiënte bulkverwijdering hoge concentratie lange keten PFAS
- Zeer hoge volume reductie
- Ongevoelig matrix
- Geen hulpstoffen

Limitaties

- Lagere efficiëntie korte keten PFAS
→ optimalisatie mogelijk
- Mogelijk nabehandeling korte keten PFAS
- Debiet beperkter

Bron (links): Burns, D.J., Stevenson, P., & Murphy, P.J.C. (2021). PFAS removal from groundwaters using Surface-Active Foam Fractionation. *Remediation*, 31, 19-33. DOI: 10.1002/rem.21694

Bron (rechts): Envyech. (2023). PFAS Treatment and remediation – water. Geraadpleegd op 31/08/2023. <https://envytechsolutions.com/pfas-treatment-and-remediation-water/>

Lange keten	Korte keten	Debiet	Verblijftijd	Volume-reductie	Matrix
++	- +	- +	30 - 45 min	++	+

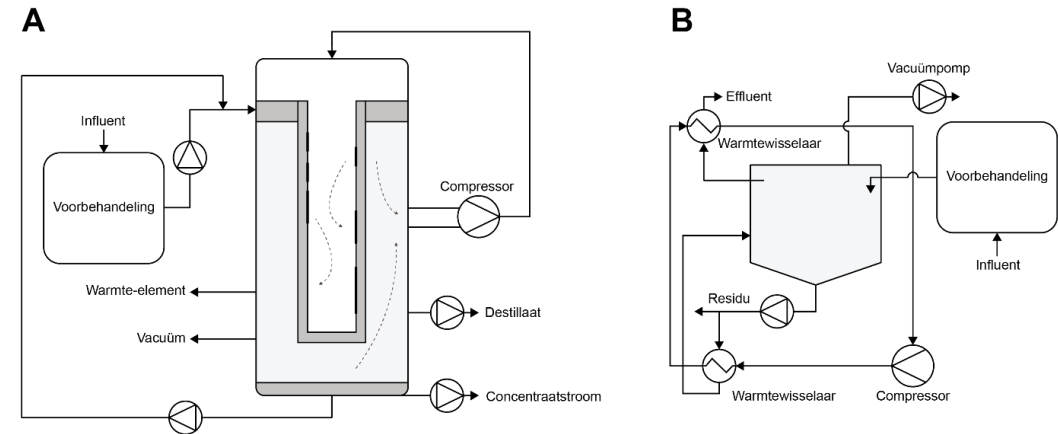
Indampen/Vacuümverdamping

Toepasbaarheid

- Efficiënte verwijdering lange en korte keten PFAS
- Goede volume reductie
- Beperkte invloed matrix
- Beperkte hoeveelheid afval

Limitaties

- Beperkt debiet
- Hoog energieverbruik
- Hoge kosten
- Minder efficiënt voor vluchtige PFAS
- Mogelijk PFAS lucht emissies

Lange keten	Korte keten	Debiet	Verblijftijd	Volume-reductie	Matrix
++	++	-	/	+	+

Niet-thermisch plasma

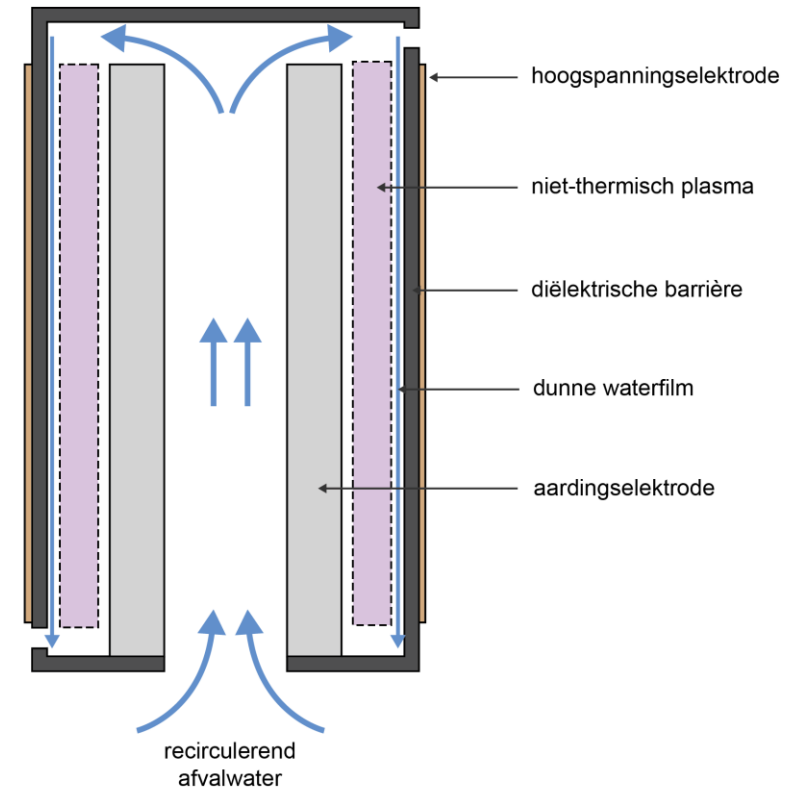
Afbraak-/degradatietechnologie

Toepasbaarheid

- Efficiënte verwijdering hoge concentratie lange keten PFAS
- Beperkte invloed matrix
- Beperkte onderhouds- & werkingskosten
- Geen PFAS-houdende afvalstroom

Limitaties

- Hoge investeringskosten
- Voldoende verblijftijd noodzakelijk
- Beperkt in debiet

Lange keten	Korte keten	Debiet	Verblijftijd	Volume-reductie	Matrix
++	+	-	Enkele sec.	++	+

Thermische degradatie en verbranding

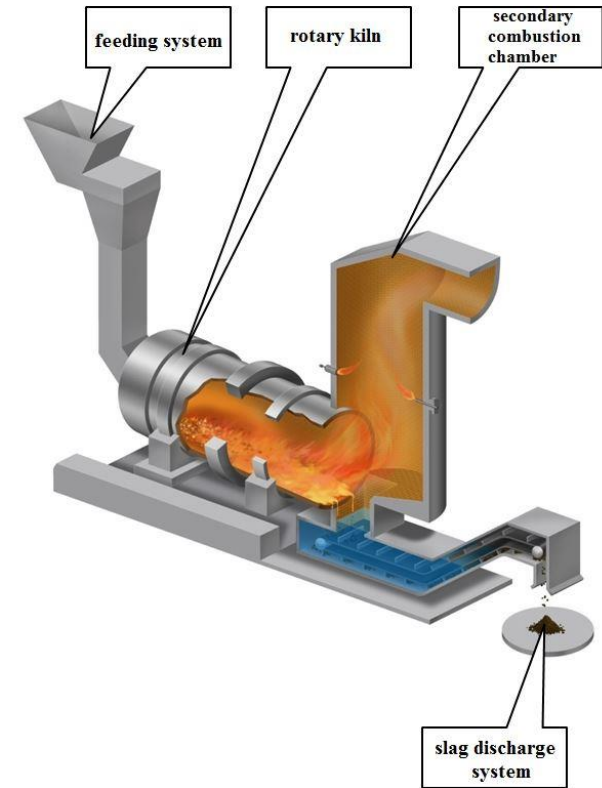
Afbraak-/degradatietechnologie

Toepasbaarheid

- Efficiënte verwijdering hoge concentratie lange en korte keten PFAS
- Geen invloed matrix
- Hoge destructie (>99,99%)

Limitaties

- Energie-intensief proces
- Hoge verwerkingskosten
- Beperkte verwerkingscapaciteit
- Onzekerheid luchtemissies

Bron: Cic mining. (2023). Waste Incineration Rotary Kiln. Geraadpleegd op 31/08/2023. <http://www.cicmining.com/rotary-kiln/waste-incineration-rotary-kiln.html>

Lange keten	Korte keten	Debiet	Verblijftijd	Volume-reductie	Matrix
++	++	--	2 – 4 s	++	++

Evaluatie

PFAS
waterbehandelingstechnieken

Long chain	Short chain	Flow	EBCT	Volume-reduction	Matrix
++	- +	+	15 - 45 min	+	-
++	+	+	2 - 10 min	+	--
++	+	+	2 - 15 min	+	- +
++	-	- +	30 - 60 min	+	+
++	- +	++	/	-	-
++	++	++	/	-	-
++	- +	- +	30 - 45 min	++	+
++	++	-	/	+	+
++	+	-	Few sec.	++	+
++	++	--	2 - 4 s	++	++

GAC

Ionenwisseling

Kleimineralen

Coagulatie
flocculatie

NF

RO

Schuim &
ozofractionatie

Vacuümverdamping

NT-Plasma

Thermische
degradatie **vito.be**

Vergelijkend overzicht & handvaten

Leidraad voor selectie van techniek(en)

Tabel 16: Vergelijkend overzicht van de scheidings-/concentratietechnieken en afbraak-/deconstructietechnieken voor de behandeling van met PFAS belast bedrijfsafvalwater en bemalingswater.

Techniek	Stand van de techniek	Toepasbaarheid		Ontwerp en uitvoering			Verwijderingsefficiëntie		Matrixeffecten					Kosten		Milieu-impact				
		Bedrijfsafvalwater	Bemalingswater	EBCT/verblijftijd	Capaciteit	Volumereductie	Korte keten PFAS	Lange keten PFAS	ZS	Fe/Mn	CZV	Geleidbaarheid	pH	CAPEX	OPEX	Energie	Afval	Lucht	Chemicaliën	Ketenaspecten
Actief kool	TRL 9	+	+	15-45 min ²¹	0,1-100 m ³ /u	10.000 - 100.000:1	<50 - 99% ²²	90 -100%	-	-	-	nb ^{23,24}	-/+	€ ²⁵	€€ - €€€	0	-	0	0	-
Ionenuitwisselingsharsen	TRL 9	+	+	2-10 min ²⁶	0,1-100 m ³ /u	30.000-1.000.000:1	90 - >99% ²⁷	90 - >99%	--	-	-/+ ²⁸	-	0 ²⁹	€ ³⁰	€€ - €€€	0	- ³¹	0	0	-
Natuurlijk oppervlakte gemodificeerde kleimineralen/zeolieten	TRL 5 - 7 (klei)	+	+	2-15 min	0,1-100 m ³ /u	20.000 - 400.000:1 ³²	90-99% ³³	99%	-	-	-/+	-/+	+	€ ³⁴	€€	0	- ³⁵	0	0	-/0
	TRL 4 - 6 (zeoliet)																			

■ Handvaten aanvullend

- Optimalisatie
- Combinatie met andere technieken
- Voorbeeldsituaties: bedrijfsafvalwater vs. bemalingswater
- Cases
- Kennishiaten

Selectie BBT voor waterbehandeling PFAS in bedrijfsafvalwater en bemalingswater

Selectie BBT voor waterbehandeling PFAS in bedrijfsafvalwater en bemalingswater

Overzicht

- **Belangrijke conclusie:** Elke situatie vereist specifieke benadering voor selectie en optimalisatie van de meest geschikte techniek of combinatie van technieken i.f.v.
  - PFAS concentratie
  - Type PFAS
  - Debiet
  - Matrix
- Nood aan: karakterisatie + evt. verkennende labo/piloottesten
- Geen algemeen **haalbare eindconcentraties**
- Specifieke formulering **BBT per waterbehandelingstechniek** niet mogelijk
→ Formulering **algemene BBT**

BBT conclusies

Verwijdering van PFAS door toepassing van één of een combinatie van technieken

Bemalingswater

- BBT afhankelijk van de specifieke situatie
→ Bemalingsduur en debiet

- **3 categorieën:**

- **Zeer korte** bemalingen met **zeer lage** debieten →

Niet ingedeeld of Klasse 3 lozing

BBT nee

- **Korte** bemalingen met **lage** debieten →

Klasse 2 lozing

BBT vgtg

- **Lange** bemalingen of bemalingen met **hoge** debieten →

Klasse 1 lozing

BBT ja

Bedrijfsafvalwater

BBT Ja

- Specifieke voorwaarden in omgevingsvergunning

BBT conclusies

Verwijdering van PFAS door toepassing van één of een combinatie van technieken

Bemalingswater

- Techniek(en) & EGW **situaties**specifiek
- Technische & economische haalbaarheid
  - Tijds- & plaatsbepenkende
  - PFAS concentraties
  - PFAS type
  - Matrix
  - Debiet
  - Ontvangende oppervlaktewater

Bedrijfsafvalwater

- Techniek(en) & EGW **bedrijf**s specifiek
- Technische & economische haalbaarheid
  - PFAS concentraties
  - PFAS type
  - Matrix
  - Debiet

BBT conclusies

Algemene BBT

Opvolging en monitoring van de toegepaste waterbehandelingstechniek(en) voor de verwijdering van PFAS

BBT Ja

- Opvolging **PFAS emissies** (WAC/IV/A/025)
- **Sturing** van de waterbehandelingstechnieken
- Inzichten in **verwijderingsrendement** van toegepaste techniek(en)

BBT conclusies

Algemene BBT

Voorbehandeling van het bedrijfsafvalwater en bemalingswater ter verbetering van de efficiëntie en bescherming van de werking van de waterbehandelingstechnieken

BBT v.g.t.g.

- Indien **minstens één techniek** gevoelig is aan de **aanwezigheid** van één of meerdere **parameters (matrix)**
- Toegepaste technieken zelf geen invloed hebben op parameter(s)
- Voorbehandeling

BBT conclusies

Algemene BBT

Optimalisatie van het ontwerp en beheer van de techniek of combinatie van technieken specifiek voor de verwijdering van PFAS

BBT Ja

- Keuze type **adsorptie materiaal, type membranen, type flocculant, dosering, ...**
- **Dimensionering** (incl. debiet)
- **Benodigd verwijderingsrendement**
- **Type PFAS**

Aanbevelingen op basis van de BBT

Aanbevelingen op basis van de BBT

Vlaamse regelgeving: Bijzondere voorwaarden

- Elke situatie vereist **specifieke benadering**
  - **Karakterisatie** afvalwater
  - Aanvullend labo-/piloottesten
- **Bijzondere voorwaarden** in omgevingsvergunning
- Lozingsnorm aanvragen indien:
  - > 20 ng/l kwantitatieve PFAS
  - > 50 ng/l indicatieve PFAS
- **Leidraad:** vergelijkend overzicht + handvaten

Aanbevelingen op basis van de BBT

Ecologiepremie

- **Bestaande technologieën in LTL**
  - RO, NF of ED
  - UF & RO of MBR & RO
  - Electrocoagulatie
- **Nieuwe technologie voor LTL**
  - Niet-thermisch plasmabehandelingstechnologie
  - Nieuwe aanvragen mogelijk voor andere technieken

Aanbevelingen op basis van de BBT

Verder onderzoek

- **Preventieve en procesgeïntegreerde maatregelen voor het voorkomen of beperken van PFAS emissies**
  - Inventaris PFAS risico's
  - Samenstelling gebruikte producten (SDS-fiches)
  - Variabele PFAS houdende afvalstromen
  - Substitutie PFAS
  - Minimalisatie PFAS

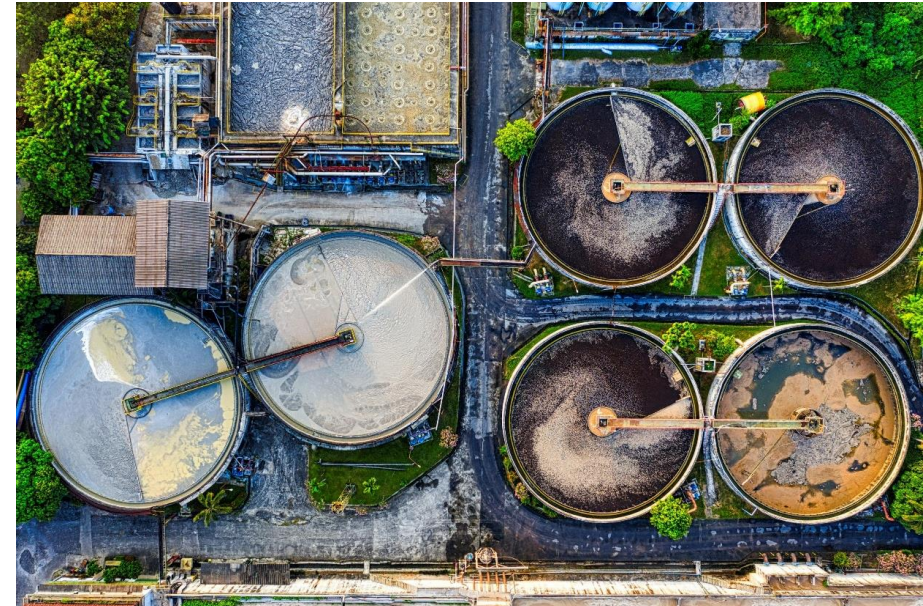

Aanbevelingen op basis van de BBT

Verder onderzoek

- **(Bio)transformatie van precursoren**
  - Detecteerbaar vs. niet-detecteerbaar
- **Lozen PFAS op riolering**
  - Complexere matrix
- **Individuele zuivering vs. Gecentraliseerde zuivering**
  - Bedrijven vs. RWZI
- **Ondersteuning bij de haalbaarheid van technieken bij bemalingswater**

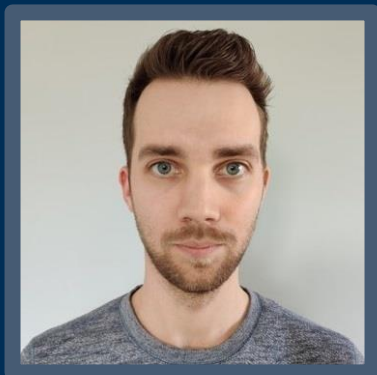

Aanbevelingen op basis van de BBT

Verder onderzoek

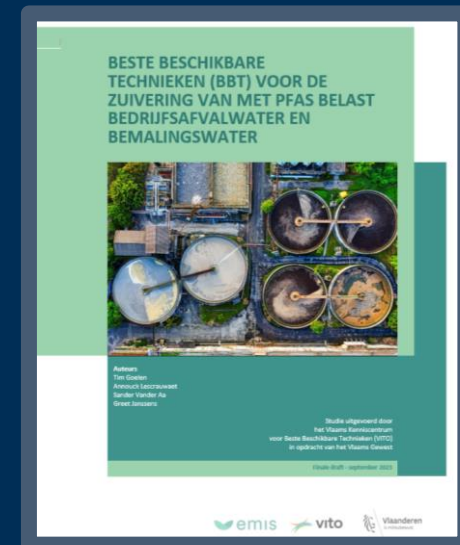
- **Ultrakorte keten PFAS**
  - Huidige technieken niet geschikt
  - Uitgezonderd RO & mogelijk niet-thermisch plasma
- **Monitoring PFAS**
  - Staalname ↔ analyseresultaten
- **Haalbaarheid rapportagegrenzen als lozingsnorm**
  - Haalbare eindconcentraties
  - Milieu-impact bijkomende inspanning
  - Beschikbaarheid & verwerkingscapaciteit

Tim Goelen

Vragen?

Vlaams BBT-kenniscentrum

bbt@vito.be

BBT-studie PFAS water

<https://emis.vito.be/nl/node/100678>

vito.be